

Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi oikeudenkäymiskaaren ja tuomioistuinmaksulain 5 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi oikeudenkäymiskaaren ja tuomioistuinmaksulain 5 §:n muuttamisesta (HE 152/2024 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 61/2024 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Johannes Koskenniemi, oikeusministeriö
- esittelijäneuvos Jarmo Hirvonen, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- presidentti Tatu Leppänen, korkein oikeus
- laamanni Ilkka Lahtinen, Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus
- ylituomari Jussi Karttunen, markkinaoikeus
- valtionsyyttäjä Mari Mattila, Syyttäjälaitos
- erityisasiantuntija Nina Immonen, Tuomioistuinvirasto
- asianajaja Johanna Toiviainen, Suomen Asianajajaliitto
- professori Tuula Linna

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Helsingin hovioikeus
- Itä-Suomen hovioikeus
- Varsinais-Suomen käräjäoikeus
- Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi oikeudenkäymiskaarta ja tuomioistuinmaksulakia.

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

Esityksen mukaan korkeimman oikeuden mahdollisuuksia ennakkopäätösten antamiseksi kehitettäisiin säätämällä kahdesta uudesta keinosta ennakkopäätöksen saamiseksi. Ensinnäkin muutoksenhakuasiassa, jossa hovioikeus ei ole myöntänyt jatkokäsittelylupaa, korkein oikeus voisi jatkossa ottaa ensin tarkasteltavakseen asiassa ilmenevän ennakkopäätösluonteisen kysymyksen ja vasta sen ratkaistuaan harkita, onko asialle tarpeen myöntää jatkokäsittelylupa. Toiseksi käräjäoikeus, hovioikeus tai markkinaoikeus voisivat siirtää käsiteltävään olevassa asiassa ilmenevän ennakkopäätöskysymyksen erikseen korkeimman oikeuden ratkaistavaksi.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi oikeudenkäymiskaarta ja tuomioistuinmaksulakia. Esityksen tarkoituksena on kehittää korkeimman oikeuden mahdollisuuksia ennakkopäätösten antamiseksi säätämällä kahdesta uudesta keinosta ennakkopäätöksen saamiseksi.

Ensinnäkin muutoksenhakuasiassa, jossa hovioikeus ei ole myöntänyt jatkokäsittelylupaa, korkein oikeus voi esityksen mukaan jatkossa ottaa ensin tarkasteltavakseen asiassa ilmenevän ennakkopäätösluonteisen kysymyksen ja vasta sen ratkaistuaan harkita, onko asialle tarpeen myöntää jatkokäsittelylupa. Kyse on ns. hyppyvalitusluvasta korkeimmassa oikeudessa.

Toiseksi käräjäoikeus, hovioikeus tai markkinaoikeus voivat esityksen mukaan siirtää käsiteltävään olevassa asiassa ilmenevän ennakkopäätöskysymyksen erikseen korkeimman oikeuden ratkaistavaksi.

Hallituksen esitys perustuu osaltaan siihen, että korkein oikeus on 21.6.2023 perustuslain 99 §:n 2 momentin ja korkeimmasta oikeudesta annetun lain (665/2005) 4 §:n 2 momentin nojalla esittänyt, että valtioneuvosto ryhtyisi lainsäädäntötoimeen oikeudenkäymiskaaren muutoksenhakua korkeimpaan oikeuteen koskevien säännösten täydentämiseksi. Esityksen taustalla on hallituksen esitykseen (HE, s. 4) kirjatun mukaan se, että korkeimman oikeuden edellytykset antaa kattavasti ennakkopäätöksiä ovat viime vuosina heikentyneet erityisesti siviiliasioissa. Esityksen tavoitteena on parantaa oikeusvarmuutta edistämällä korkeimman oikeuden mahdollisuuksia huolehtia lainkäytön yhtenäisyydestä ja oikeuskäytännön ohjaamisesta. Tarkoitus on, että esitetyt keinot ohjaisivat aikaisempaa tehokkaammin ennakkopäätösluonteisia oikeuskysymyksiä alemmista tuomioistuimista korkeimman oikeuden ratkaistavaksi ja parantaisivat korkeimman oikeuden edellytyksiä antaa ennakkopäätöksiä asioissa, jotka hovioikeudessa kuuluvat jatkokäsittelylupajärjestelmän piiriin (ks. HE, s. 9).

Perustuslakivaliokunta on antanut esityksestä lausunnon (PeVL 61/2024 vp), jonka mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Lakivaliokunta pitää esityksen taustalla olevia lainkäytön yhtenäisyyteen ja oikeuskäytännön ohjaamiseen liittyviä tavoitteita perusteltuina ja tärkeinä. Hallituksen esityksen vaikutuksia koske-

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

van jakson mukaan niissä asioissa, joissa ehdotettuja uusia säännöksiä sovellettaisiin, voidaan ehdotuksen arvioida edistävän yksittäistapauksissa asianosaisten oikeuksiin pääsyä sekä joissain tapauksissa lyhentävän kokonaiskäsitelyaikoja ja vähentävän asianosaisille aiheutuvia oikeudenkäyntikuluja (HE, s. 11). Esityksessä todetun mukaisesti oikeudenkäyntien pitkän keston ja suuren oikeudenkäyntikuluriskin on arvioitu selittävän sitä, miksi tuomioistuimissa käsiteltävien riitaisten riita-asioiden lukumäärä on Suomessa nykyisin poikkeuksellisen alhainen (HE, s. 6). Lakivaliokunta pitääkin tärkeänä, että ehdotetun uuden sääntelyn soveltamiskäytännössä pyritään oikeuskäytännön ohjaamisen tehostamisen lisäksi siihen, että mahdollisuuksien mukaan oikeudenkäyntien kokonaiskesto ja asianosaisille aiheutuvat oikeudenkäyntikulut vähenevät.

Hallituksen esityksen ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomioin ja muutosehdotuksin.

Ennakkopäätöskysymys

Ennakkopäätöskysymystä koskevassa ehdotuksessa on kyse siitä, että oikeudenkäymiskaaren 30 a lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 §, jossa säädetään ennakkopäätöskysymyksen siirtämisestä korkeimmalle oikeudelle (1. lakiehdotus). Ehdotetun säännöksen mukaan käräjäoikeus tai hovioikeus voi päätöksellään siirtää korkeimman oikeuden ratkaistavaksi kysymyksen, joka koskee lain soveltamista sen käsiteltävänä olevassa asiassa. Menettely on käytettävissä sekä siviili-että rikosasioissa.

Esityksen mukaan ennakkopäätöskysymyksen siirtäminen on tuomioistuimen harkinnassa. Tuomioistuimen tulee kuitenkin kuulla asianosaisia pyynnön tekemisestä ja siirron saa tehdä vain erityisestä syystä, jos joku asianosaisista vastustaa sitä. Hovioikeuden toisena asteena käsittelemässä asiassa siirtoa ei saa tehdä, jos joku asianosaisista sitä vastustaa.

Ennakkopäätöskysymyksen ratkaistavaksi ottamiseen korkeimmassa oikeudessa sovelletaan esityksen mukaan soveltuvin osin valitusluvan myöntämistä koskevia säännöksiä, mutta kysymys voidaan ottaa ratkaistavaksi ainoastaan, jos se on tärkeää lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi (30 a luku 9 §). Kun korkein oikeus on ratkaissut ennakkopäätöskysymyksen tai päättänyt olla ottamatta kysymystä ratkaistavaksi, kysymyksen siirtänyt tuomioistuin jatkaa asian käsittelyä.

Lakivaliokunta pitää ennakkopäätöskysymystä koskevaa ehdotettua sääntelyä lähtökohtaisesti asianmukaisena ja perusteltuna. Valiokunta kiinnittää sen osalta jäljempänä huomiota kuitenkin eräisiin seikkoihin sekä ehdottaa eräitä muutoksia.

Asianosaisen suostumus

Esityksessä ehdotetun oikeudenkäymiskaaren 30 a luvun 7 §:n 2 momentin mukaisesti asianosaisen suostumus ei käräjäoikeudessa ole ehdoton edellytys asian saattamiselle korkeimman oikeuden käsiteltäväksi. Kysymyksen saa käräjäoikeudesta siirtää korkeimman oikeuden ratkaistavaksi kuitenkin vain erityisestä syystä, jos joku asianosaisista vastustaa siirtämistä. Erityinen syy ennakkopäätöskysymyksen siirtämiseen asianosaisen vastustuksesta huolimatta voi perustelujen

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

(HE, s. 23) mukaan olla esimerkiksi kysymyksen ratkaisemisen tärkeys suuren asiaryhmän kannalta. Asianosaisen asemaa ehdotetaan lisäksi turvattavaksi säätämällä mahdollisuudesta kannel-la siirtopäätöksestä ja korkeimman oikeuden velvollisuudesta ratkaista asia ilman aiheetonta vii-vytystä (ehdotettu oikeudenkäymiskaaren 30 a luku 8 §). Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 61/2024 vp, s. 4) todennut, että lakivaliokunnan olisi harkittava, olisiko ennakkopäätöskysymyksen saattaminen korkeimman oikeuden käsiteltäväksi syytä sitoa asianosaisten suostumukseen.

Lakivaliokunta toteaa, että hallituksen esityksessä valittu linja, jonka mukaan asianosaisen suos-tumusta edellytetään hovioikeudessa mutta ei kärjäoikeudessa, perustuu määräämisperiaatteen ja oikeusvarmuuden välillä tehtyyn punnintaan (ks. HE s. 14—15). Toisin kuin ennakkopäätös-valituksessa, esityksessä tarkoitetun ennakkopäätöskysymyksen esittämiseen ei liity mahdolli-suutta säännönmukaisen muutoksenhakutien estymisestä (ks. HE s. 31). Se, että suostumusta ei edellytetä, mahdollistaa esimerkiksi eräiden velkomusasioissa toistuvasti esiintyvien kysymys-ten saamisen korkeimman oikeuden ratkaistavaksi, mikä on muutos nykytilaan ja parantaa asianosaisten oikeusturvaa (ks. HE s. 11). Esitystä ja saamaansa selvitystä arvioituaan valiokunta katsoo, että esityksessä omaksuttu ratkaisu asianosaisten suostumuksen osalta on lähtökohtaisesti perusteltu. On selvää, että ennakkopäätöskysymyksen käsittelyyn korkeimmassa oikeudessa liittyy kuluriski, millä on merkitystä erityisesti tilanteessa, jossa asia on saatettu korkeimman oi-keuden käsiteltäväksi ilman asianosaisen suostumusta. Tähän liittyen lakivaliokunta ehdottaa jäl-jempänä selostetuin tavoin esityksen muuttamista siten, että ennakkopäätöskysymysmenettelys-sä aiheutuvat oikeudenkäyntikulut jäävät asianosaisen itsensä kannettavaksi. Näin ollen vasta-puolen kulut eivät voi tulla asianosaisen korvattavaksi, mikä osaltaan vähentää tarvetta edellyttää asianosaisen suostumusta menettelyyn.

Ennakkopäätökseksi sopiva kysymys

Ehdotetun oikeudenkäymiskaaren 30 a luvun 7 §: n mukaan korkeimman oikeuden ratkaistavak-si voi siirtää kysymyksen, joka koskee "lain soveltamista sen käsiteltävänä olevassa asiassa". Eh-dotettu sääntely on luonteeltaan avointa. Saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta katsoo, että etukäteen on mahdotonta yleispätevästi erotella sopivia kysymyksiä sopimattomista tai antaa tyhjentävää kuvausta siitä, minkälaiset kysymykset menettelyyn sopivat ja missä tilanteissa. Va-liokunnan käsityksen mukaan valittu lainsäädäntöratkaisu on siten perusteltu. Viime kädessä jää korkeimman oikeuden ratkaisukäytännön varaan, minkälaiset kysymykset soveltuvat ennakko-päätöskysymysmenettelyyn. Korkeimmalle oikeudelle jää siten merkittävä vastuu siitä, että sään-nöksen soveltamisala muodostuu tarkoituksenmukaiseksi ja että sen soveltamiskäytäntö on lin-jassa oikeusjärjestyksen perusteiden kanssa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että esityksen perusteluissa on pyritty esittämään yleisellä tasolla senkaltaisia kysymyksiä, jotka sopivat menettelyyn ja jotka eivät siihen sovi (HE, s. 21—22). Valiokunta toteaa lisäksi, että esimerkiksi jotkut todisteen hyödyntämiskieltoa koskevat ky-symykset saattavat soveltua siirrettäväksi korkeimpaan oikeuteen. Toiset hyödyntämiskieltoa koskevat kysymykset puolestaan eivät ole siihen soveliaita. Arvioitaessa kysymyksen sopivuutta tulee kiinnittää huomiota muun ohella siihen, voidaanko hyödyntämiskieltoratkaisun perusteita arvioida ennen kuin näyttö kokonaisuudessaan on otettu vastaan.

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

Muutoksenhaku siirtämistä koskevaan ratkaisuun

Esityksessä ehdotetun oikeudenkäymiskaaren 30 a luvun 8 §:n 1 momentin mukaan päätökseen, jolla käräjäoikeus tai hovioikeus on siirtänyt kysymyksen korkeimman oikeuden ratkaistavaksi, ei saa hakea muutosta valittamalla. Asianosainen saa kuitenkin kannella korkeimpaan oikeuteen päätöksestä, jolla kysymys on siirretty korkeimman oikeuden ratkaistavaksi (30 a luku 8 § 2 mom). Lakivaliokunta pitää esityksessä omaksuttua muutoksenhakua koskevaa ratkaisua asianmukaisena.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että ehdotetun säännöksen sanamuodon mukaan valituskielto koskee vain myönteistä siirtopäätöstä. Kuitenkin hallituksen esityksen perustelujen mukaan myöskään kielteiseen siirtopäätökseen ei saa hakea muutosta (HE, s. 22). Tämän voi nähdä perustuvan OK 25:1.3 yleissäännökseen. Edellä todetun vuoksi lakivaliokunta ehdottaa kuitenkin yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin selostetuin tavoin 1. lakiehdotuksen 30 a luvun 8 §:n 1 momentin tarkistamista siten, että säännöksen sanamuoto kattaa myös kielteisen siirtopäätöksen.

Menettely korkeimmassa oikeudessa

Hallituksen esityksen mukaan, jos ennakkopäätöskysymys otetaan ratkaistavaksi korkeimmassa oikeudessa, sovelletaan soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä (1. lakiehdotus 30 a luku 9 § 2 mom.). Mainitut säännökset koskevat muutoksenhakua hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen. Edelleen esityksen perusteluissa todetuin tavoin mukaan (HE, s. 26) korkein oikeus voi tarvittaessa toimittaa ennakkopäätöskysymystä käsitellessään oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 20 §:n nojalla suullisen käsittelyn, mutta suullista todistelua ei tässä menettelyssä ole tarkoitus ottaa vastaan.

Esitystä arvioidessaan lakivaliokunta on kiinnittänyt ehdotetun sääntelyn osalta huomiota erityisesti suullisen todistelun esittämiseen sekä siihen, tulisiko kanteenmuutos- ja preklusiosääntelyn vastata asian siirtäneen tuomioistuimen säännöksiä.

Saamansa selvitystä arvioituaan lakivaliokunta pitää perusteltuna, että esityksessä todettua vastaavasti menettelyssä ei lähtökohtaisesti voi esittää suullista todistelua. Tämä seuraa paitsi menettelyn luonteesta, myös instanssijärjestyksen periaatteesta. Todistelun vastaanottaminen korkeimmassa oikeudessa johtaisi yleensä siihen, että korkein oikeus arvioi ensimmäisenä oikeusasteena asiassa esitettyä näyttöä. Tähän näyttöratkaisuun asianosaisilla ei olisi oikeutta hakea muutosta. Korkeimpaan oikeuteen on tarkoitus siirtää menettelyssä lähinnä ratkaiseviltä tosiasioiltaan riittavia oikeuskysymyksiä.

Lakivaliokunta kuitenkin korostaa, että menettely ei saa rajoittaa asianosaisten prosessuaalisia oikeuksia. Tätä on kuitenkin tarkasteltava kokonaisuutena. Valiokunnan käsityksen mukaan on perusteltua, ettei esimerkiksi kanteen muuttaminen tai uuden todistelun esittäminen korkeimmassa oikeudessa ole sallittua ennakkopäätösmenettelyssä. Näin varmistetaan siirretyn oikeuskysymyksen tehokas ja tarkoituksenmukainen ratkaiseminen. Asianosaisella on mahdollisuus muuttaa kannetta siirtäneessä tuomioistuimessa ja esittää siellä uutta todistelua, jos prosessin vaihe sen sallii. Asianosaisten prosessuaalisten oikeuksien täysimääräinen toteutuminen voidaan käytän-

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

nössä varmistaa ennen kaikkea sillä, että menettelyyn ei valikoidu siihen soveltumattomia kysymyksiä. Tämän estämiseksi korkeimman oikeuden on syytä harkita huolellisesti kysymyksen ottamista ratkaistavaksi. Myös alemman oikeusasteen tulee harkita, siirtääkö se kysymyksen korkeimman oikeuden ratkaistavaksi.

Asianosaisten oikeuksia suojaa toisaalta se, että perustuslakiin ja kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin palautuvat prosessuaaliset oikeudet saattavat joissakin tilanteissa ilman erillistä asiasta säätämistä vaikuttaa menettelyyn korkeimmassa oikeudessa. Asian lopullisen ratkaisemisen kannalta keskeistä kysymystä ei yleensä voida lopullisesti ratkaista ilman, että asianosaiset saavat halutessaan esittää siitä todistelua. Yleiset periaatteet saattavat muutoinkin vaikuttaa korkeimman oikeuden mahdollisuuksiin ratkaista sille esitettyjä kysymyksiä. Esimerkiksi korkeimman oikeuden asemasta tuomioistuimena johtuu, että mikäli ratkaistavaksi otettu kysymys syystä tai toisesta muuttuu tai osoittautuu sellaiseksi, ettei korkein oikeus voi sitä ratkaista, silloin kysymykseen on jätettävä vastaamatta.

Menettelyyn korkeimmassa oikeudessa käytettävä aika

Hallituksen esityksen mukaan korkeimmalla oikeudella on velvollisuus käsitellä ennakkopäätöskysymys ilman aiheetonta viivytystä. Esityksen mukaan tämä koskee sekä sitä, otetaanko ennakkopäätöskysymys ratkaistavaksi, että itse kysymyksen ratkaisemista (1. lakiehdotus 30 a luku, 9 § 3 mom.).

Perustuslakivaliokunnan esityksestä antaman lausunnon (PeVL 61/2024 vp, s. 4) mukaan tuomioistuimille ei lähtökohtaisesti tule asettaa määräaikaa valitusasian ratkaisemiselle. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetuin tavoin sanottu soveltuu myös ennakkopäätöskysymykseen. Toisaalta perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa ilman aiheetonta viivytystä. Perustuslakivaliokunnan mielestä valtiosääntöistä estettä ei siten ole sille, että korkeimmalle oikeudelle asetettaisiin säädösperustaisesti nimenomainen velvollisuus käsitellä ennakkopäätöskysymys kiireellisesti.

Edellä todetun perusteella ja saamaansa selvitystä arvioituaan lakivaliokunta toteaa, että hallituksen esityksessä omaksuttu ratkaisu, jonka mukaisesti korkeimmalle oikeudelle ei aseteta ennakkopäätöskysymyksen osalta nimenomaista määräaikaa, on asianmukainen. Lähtökohtaisesti olisi mahdollista kuvata korkeimman oikeuden velvollisuutta ratkaista asia ripeästi myös toisella sanamuodolla kuin hallituksen esityksessä käytetyllä ilmaisulla "ilman aiheetonta viivytystä". Olisi esimerkiksi mahdollista todeta, että asia on käsiteltävä "kiireellisesti". Valiokunta kuitenkin arvioi, että tällä ei kuitenkaan saavutettaisi käytännössä muutosta, koska asian käsitteleminen kiireellisesti on lakisääteisesti määritelty siten, että kiireelliseksi määrätty asia on käsiteltävä "ilman aiheetonta viivytystä ennen muita asioita" (OK 19:4.1, joka koskee varsinaisesti kärjäoikeutta). Valiokunta katsoo, että korkeimmalle oikeudelle ei voida eikä ole perusteltua säätää velvollisuutta käsitellä ennakkopäätöskysymykset ennen muita asioita. Näin ollen voidaan arvioida, että lakiehdotuksen muuttaminen siten, että siinä käytettäisiin sanaa "kiireellisesti" ei käytännön tasolla merkitsisi asiallista muutosta.

Lakivaliokunta katsoo, että keskeistä asiassa ei ole se, millä tavoin korkeimmalle oikeudelle asetettava velvollisuutta kuvataan. Viime kädessä sen tulkinta ja suhteuttaminen muihin kiireelli-

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

syysperusteisiin jää joka tapauksessa korkeimmalle oikeudelle itselleen. Keskeistä on sen sijaan se, että ennakkopäätöskysymykset tosiasiaa käsitellään ripeästi. Hallituksen esitys perustuu korkeimman oikeuden aloitteeseen. Korkeimman oikeuden omassa intressissä on kysymysten nopea ratkaiseminen, koska muussa tapauksessa kysymysten siirtäminen todennäköisesti jää vähäiseksi. Edellä todetun perustella lakivaliokunta katsoo, että esityksessä omaksuttu asian käsittelyn määräaika koskeva lainsäädäntöratkaisu on asianmukainen.

Valiokunta toteaa lisäksi, että muun muassa tuomioistuinten toiminnan suunnittelun kannalta asianmukainen käytännön menettelytapa olisi se, että korkein oikeus informoi ratkaistavaksi ottamansa ennakkopäätöskysymyksen käsittelyaikataulusta kysymyksen esittänyttä tuomioistuinta.

Ratkaisun merkitys ja sitovuus

Hallituksen esityksen perustelujen (HE, s. 27, ks. myös s. 14) mukaan ennakkopäätöskysymyksen johdosta annettu korkeimman oikeuden ratkaisu olisi otettava asian jatkokäsittelyn perustaksi samaan tapaan kuin lainvoiman saanut välituomio.

Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 61/2024 vp, s. 4) todennut, että lakivaliokunnan on syytä harkita, tulisiko sääntelyä selvyiden vuoksi täydentää myös maininnalla ennakkopäätöskysymyksen johdosta annetun ratkaisun sitovuudesta alemmassa oikeusasteessa käsiteltävänä olevassa asiassa.

Asiassa saamaansa selvitystä arvoituaan lakivaliokunta toteaa, että kysymys on sellaisesta seikasta, josta ei tyypillisesti säädetä laissa. Säännöstä ei ole esimerkiksi siitä, että muutoksenhakuasteen muuttama välituomio, joka palautetaan alempaan tuomioistuimeen, on pantava asian jatkokäsittelyn perustaksi. Siitäkään ei ole säädetty, että korkeimman oikeuden päätös jatkokäsittelyluvan myöntämisestä sitoo hovioikeutta, johon asia palautetaan. Nämä seuraavat yleisestä oikeusastejärjestyksen periaatteesta ja muutoksenhakusystematiikasta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kysymyksestä ei ole säädetty myöskään Ruotsissa, jonka lainsäädäntöä on käytetty asiassa esikuvana. Ruotsissakin sitovuuden on katsottu seuraavan yleisistä periaatteista.

Edellä todetun valossa lakivaliokunta katsoo esityksessä omaksutun lainsäädäntöratkaisun olevan hyväksyttävä, eikä korkeimman oikeuden ennakkopäätöskysymyksen johdosta antaman ratkaisun sitovuudesta ole tarpeen säätää nimenomaisesti erikseen.

Oikeudenkäyntikulut

Hallituksen esityksessä ei ehdoteta nimenomaisia säännöksiä oikeudenkäyntikuluista. Esityksen perustelujen mukaan korkein oikeus ei ratkaisisi ennakkopäätöskysymyksen tai sen ratkaisemiseksi ottamisen yhteydessä sitä, onko joku velvollinen korvaamaan ennakkopäätöskysymyksen käsittelemisestä asianosaisille aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja. Asiassa olisi sovellettava oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 16 §:n säännöksiä soveltuvin osin (ks. HE, s. 27—28).

Edellä aiemmin todetun mukaisesti on selvää, että ennakkopäätöskysymyksen käsittelyyn korkeimmassa oikeudessa liittyy kuluriski, millä on merkitystä erityisesti tilanteessa, jossa asia olisi

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

saatettu korkeimman oikeuden käsiteltäväksi ilman asianosaisen suostumusta. Asian luonne huomioiden valiokunta katsoo, että ei ole perusteltua, että korkeimmassa oikeudessa tapahtuvan käsittelyn osalta asianosainen voisi lähtökohtaisesti joutua korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikuluja. Valiokunnan käsityksen mukaan oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 16 §:n säännöksen soveltaminen näissä tilanteissa ei olisi asianmukaista. Myöskin oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 a § soveltuu näihin tilanteisiin huonosti. Edellä todetun vuoksi lakivaliokunta ehdottaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin selostetuin tavoin 1. lakiehdotuksen tarkistamista siten, että oikeudenkäymiskaaren 21 lukuun lisätään uusi 17 §, jonka mukaan asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan, jotka ovat aiheutuneet oikeudenkäymiskaaren 30 a luvun 7 §:ssä tarkoitetun ennakkopäätöskysymyksen käsittelystä.

Hyppyvalitus

Muutoksenhakua hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen koskevaan oikeudenkäymiskaaren 30 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 a §, jossa säädetään niin sanotusta hyppyvalitusluvasta korkeimmassa oikeudessa (1. lakiehdotus). Ehdotuksen mukaan, jos valitus korkeimmassa oikeudessa koskee jatkokäsittelyluvan myöntämistä hovioikeudessa ja asiassa on kysymys, jonka ratkaiseminen on tarpeen oikeuskäytännön ohjaamiseksi tai valituslupaperusteen kannalta muutoin, korkein oikeus voi valitusluvan myöntäessään tai valitusta käsitellessään päättää, että se ratkaisee kysymyksen. Jatkokäsittelylupa-asian käsittelyä jatkettaisiin kysymyksen ratkaisemisen jälkeen.

Ehdotettu säännös tarkoittaisi käytännössä sitä, että korkein oikeus voi ratkaista ennakkopäätösluonteisia kysymyksiä myös niissä asioissa, joissa hovioikeus ei ole myöntänyt jatkokäsittelylupaa, ja arvioida jatkokäsittelyluvan myöntämisen edellytyksiä vasta tämän jälkeen.

Lakivaliokunta pitää niin sanottua hyppyvalituslupaa koskevaa sääntelyä perusteltuna ja kannattavana.

Lakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksessä (HE, s. 18—19) on katsottu, että korkeimmalla oikeudella saattaa joissakin tilanteissa olla hyppyvalitusasioissa velvollisuus toimittaa suullinen käsittely. Suullisen käsittelyn toimittamisvelvollisuudesta nyt käsiteltävissä asioissa ei kuitenkaan esityksessä ehdoteta säädettäväksi nimenomaisesti lailla. Saamansa selvityksen valossa lakivaliokunta pitää ratkaisua hyväksyttävänä. Korkeinta oikeutta koskevat menettelysäännökset ovat tietyiltä osilta voimassa olevassa laissa muutoinkin suhteellisen väljiä. Esimerkiksi se, että korkeimmalla oikeudella on tietyissä tilanteissa käytännössä velvollisuus toimittaa pääkäsittely, ei ilmene lainkaan laista. Velvollisuus on kuitenkin korkeimman oikeuden ratkaisukäytännössä verraten selvä. Velvollisuus perustuu perustuslain ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten määräyksiin. Siten olisi poikkeuksellista nyt säätää tämänkaltaisesta velvollisuudesta.

Perustuslain säännökset, jotka tämän kysymyksen osalta ovat käytännössä merkittävästi täsmentyneet Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännössä, sitovat tältäkin osin korkeinta oikeutta ilman, että asiasta säädetään erikseen oikeudenkäymiskaareissa. Lailla säätämällä olisi siten pedagoginen ja selventävä tarkoitus, mutta valiokunta katsoo, että ylimmän tuomioistuimen ei voida nähdä tarvitsevan tämänkaltaista yksityiskohtaista ohjausta. Lakivaliokunta painottaa,

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

että perustuslaki ja kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet saattavat tietyissä tilanteissa perustaa korkeimmalle oikeudelle velvollisuuden toimittaa suullinen käsittely. Sanottu koskee myös edellä selostettua ennakkopäätöskysymystä koskevia tilanteita.

Muita huomioita

Esityksessä ehdotetussa ennakkopäätöskysymysmenettelyssä ja niin sanotussa hyppyvalitusluvassa on kyse täysin uusista menettelyistä, joilla pyritään edistämään korkeimman oikeuden mahdollisuuksia huolehtia lainkäytön yhtenäisyydestä ja oikeuskäytännön ohjaamisesta. Valiokunta korostaakin, että uuden sääntelyn toimivuutta ja soveltamiskäytäntöä on syytä seurata erityisellä tarkkuudella paitsi yleisesti, myös siitä näkökulmasta, miten menettelyt vaikuttavat oikeudenkäyntien kestoon ja asianosasten asemaan.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

21 luku. Oikeudenkäyntikuluista

17 § (Uusi). Hallituksen esitys ei sisällä säännöksiä oikeudenkäyntikuluja koskevan oikeudenkäymiskaaren 21 luvun muuttamisesta. Edellä yleisperusteluissa esitetyistä syistä lakivaliokunta ehdottaa *1. lakiehdotuksen* muuttamista siten, että oikeudenkäymiskaaren *21 lukuun* lisätään *uusi 17 §*, jonka mukaan asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan, jotka ovat aiheutuneet oikeudenkäymiskaaren 30 a luvun 7 §:ssä tarkoitetun ennakkopäätöskysymyksen käsittelystä. Näin ollen vastapuolen kulut eivät voi lähtökohtaisesti tulla asianosaisen korvattavaksi näissä tilanteissa.

Valiokunnan ehdottamassa pykälässä säädetään niiden oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuudesta, jotka aiheutuvat ennakkopäätöskysymyksen käsittelemisestä korkeimmassa oikeudessa. Tällaisista oikeudenkäyntikuluista asianosaiset vastaisivat itse. Kysymyksessä on poikkeus oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:n pääsääntöön. Jos oikeudenkäyntikuluja kuitenkin vaadittaisiin, niitä koskevan ratkaisun tekeminen on siirtäneen tuomioistuimen eikä korkeimman oikeuden asia. Näin on siksi, että kysymyksen siirtävä tuomioistuin ei siirrä asiaa vaan kysymyksen, jolloin oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 14 §:n 3 momentti ei sovellu.

Valiokunnan ehdottama säännös kattaa korkeimmassa oikeudessa aiheutuvat oikeudenkäyntikulut. Se ei kata oikeudenkäyntikuluja, joita aiheutuisi kysymyksen siirtäneessä tuomioistuimessa ennen siirron tekemistä, esimerkiksi asianosaisten kuulemisesta, tai asian käsittelyn päätyttyä korkeimmassa oikeudessa. Jos asiassa esimerkiksi annettaisiin lausumia korkeimman oikeuden asiassa antaman ratkaisun tulkinnasta tai sitovuudesta, tästä aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuus ratkeaa yleisten sääntöjen mukaan. Jos asiassa haetaan korkeimman oikeuden antaman ratkaisun purkamista, tästä aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuus ratkeaa sekin yleisten sääntöjen mukaisesti. Jos siirtämistä harkitseva tuomioistuin päättäisi asianosaisia kuultuaan olla siirtämättä kysymystä, kuulemisesta aiheutuneiden kulujen korvausvelvollisuus ratkeaa myös yleisten sääntöjen mukaisesti.

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

Säännös ei vaikuta oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 5 §:n eikä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 9 luvun 1 a §:n soveltamiseen. Jos oikeusavun saajan vastapuolella ei olisi oikeudenkäymiskaaren 21 luvun säännösten nojalla korvausvelvollisuutta, sitä ei olisi myöskään oikeusapulain 22 §:n nojalla.

30 a luku. Ennakkopäätösvalitus ja ennakkopäätöskysymys

7 §. Pykälä sisältää säännökset ennakkopäätöskysymyksestä. Lakivaliokunta kiinnittää pykälän osalta asianosaisten suostumukseen liittyen huomiota seuraavaan. Pykälän 1 momentissa todetaan, että käräjäoikeus tai hovioikeus voi siirtää kysymyksen korkeimman oikeuden ratkaistavaksi. Pykälän 2 momentissa todetaan, ettei hovioikeus saa siirtää kysymystä muutoksenhakuasteena käsittelemässään asiassa, jos joku asianosaisista vastustaa siirtämistä. Pykälä on laadittu siten, että 1 momentti ilmaisee pääsäännön ja 2 momentti poikkeuksen siihen. Valiokunta toteaa selvyiden vuoksi, että säännöksen sanamuotojen perusteella on selvää, että hovioikeus voi ensimmäisenä asteena käsittelemässään asiassa siirtää kysymyksen säännöksen sallimin rajoituksin, vaikka joku asianosaisista sitä vastustaa.

Markkinaoikeutta ei mainita nimenomaisesti nyt ehdotettavassa oikeudenkäymiskaaren säännöksessä. Kyseinen lainsäädäntötekniinen valinta liittyy valiokunnan saaman selvityksen mukaan siihen, että oikeudenkäymiskaaressa säädetään oikeudenkäyntimenettelystä yleisissä tuomioistuimissa (ks. OK 1:1). Oikeudenkäymiskaaren soveltaminen tiettyjen markkinaoikeudessa käsiteltävien asioiden käsittelyyn perustuu oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) säännöksiin (esim. 4:17). Markkinaoikeudessa käsitellään myös asioita, joiden käsittelyyn ei sovelleta oikeudenkäymiskaarta. Osasta markkinaoikeuden antamista ratkaisuksista haetaan muutosta korkeimpaan oikeuteen ja osasta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Markkinaoikeutta ei edes mainita oikeudenkäymiskaaressa lukuun ottamatta 7 luvun eräitä turvaamistointen oikeuspaikkaa koskevia säännöksiä. Ehdotettua pykälää sovelletaan markkinaoikeuteen edellä todettujen viittaussäännösten perusteella. Markkinaoikeuden mainitseminen pykälässä olisi saadun selvityksen mukaan vastoin edellä kuvattua vakiintuneesti noudatettua logiikkaa ja oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 1 §:ää. Edellä todetun valossa lakivaliokunta toteaa selvyiden vuoksi, että asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsittelevässä markkinaoikeudessa ei vaadita asianosaisten suostumusta kysymyksen siirtämiseen.

Hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että asia jäisi käsittelevään, eli siirtävään, tuomioistuimeen odottamaan korkeimman oikeuden ratkaisua siltä osin kuin sitä ei siirrettäisi korkeimpaan oikeuteen (HE, s. 22).

Lakivaliokunta toteaa selvyiden vuoksi, että edellä mainittua hallituksen esityksen perustelulausumaa ei ole perusteltua tulkita ehdottomana sääntönä. Asian siirtäneen tuomioistuimen harkinnassa on, käsitelläänkö asiaa joltakin osin sinä aikana, kun kysymys on vireillä korkeimmassa oikeudessa. Esimerkiksi riita-asian valmistelun jatkaminen muilta osin voi joissakin tapauksissa olla perusteltua.

8 §. Pykälä sisältää säännökset ennakkopäätöskysymyksen siirtämistä koskevaan päätökseen liittyvästä muutoksenhausta. Pykälän 1 momentin mukaan päätökseen, jolla käräjäoikeus tai hovi-

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

oikeus on siirtänyt kysymyksen korkeimman oikeuden ratkaistavaksi, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Ehdotetun säännöksen sanamuodon mukaan valituskielto koskee vain myönteistä siirtopäätöstä. Kuitenkin hallituksen esityksen perustelujen mukaan myöskään kielteiseen siirtopäätökseen ei saa hakea muutosta (HE, s. 22). Tämän voi kuitenkin nähdä perustuvan OK 25:1.3 yleissäännökseen. Edellä todetun vuoksi ja säännöksen selkeyttämiseksi lakivaliokunta ehdottaa 1. lakiehdotuksen 30 a luvun 8 §:n 1 momentin tarkistamista siten, että momentin sanamuodon mukaan päätökseen, joka koskee kysymyksen siirtämistä korkeimman oikeuden ratkaistavaksi, ei saa hakea muutosta valittamalla. Valiokunnan ehdottamassa muotoilussa ei myöskään mainita nimenomaisesti mitään tuomioistuinta, mikä osaltaan selkeyttää sitä, että valituskielto koskee myös markkinaoikeuden tekemää siirtämisratkaisua, joskin tämä olisi selvää jo edellä aiemmin selostettujen viittaussäännösten perusteella.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Lakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 152/2024 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 152/2024 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 9 §:n 2 momentti ja 30 a luvun otsikko sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 9 §:n 2 momentti laissa 422/2018 ja 30 a luvun otsikko laissa 650/2010, sekä lisätään 14 luvun 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 690/1997, uusi 2 momentti, 21 lukuun siitä lailla 690/1997 kumotun 17 §:n tilalle uusi 17 §, 24 luvun 7 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 165/1998, uusi 3 momentti ja 15 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 165/1998, uusi 4 momentti,

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

30 lukuun uusi 3 a § sekä 30 a lukuun 1 §:n edelle uusi väliotsikko, lukuun uusi 7—9 § ja niiden edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

2 luku

Päätösvaltaisuudesta

9 §

Korkein oikeus on päätösvaltainen myös kolmen jäsenen kokoonpanossa, jos valitus koskee 25 a luvun 11 §:ssä tarkoitettuja jatkokäsittelyluvan myöntämisen edellytyksiä, jos kokoonpano on ratkaisusta yksimielinen. Kolmen jäsenen kokoonpanossa voidaan käsitellä ja ratkaista myös ennakkopäätöskysymyksen siirtämistä koskeva kantelu, jos kokoonpano on ratkaisusta yksimielinen.

14 luku

Asian käsittelystä oikeudessa

4 §

Ennakkopäätöskysymyksen siirtämisestä korkeimman oikeuden ratkaistavaksi säädetään 30 a luvun 7 §:ssä.

21 luku

Oikeudenkäyntikuluista

17 § (Uusi)

Asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan, jotka ovat aiheutuneet oikeudenkäymiskaaren 30 a luvun 7 §:ssä tarkoitetun ennakkopäätöskysymyksen käsittelystä.

24 luku

Tuomioistuimen ratkaisu

7 §

Jos käräjäoikeus on esittänyt 30 a luvun 7 §:ssä tarkoitetun ennakkopäätöskysymyksen, käräjäoikeuden tuomioon on liitettävä korkeimman oikeuden ratkaisu.

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

15 §

Jos hovioikeus on esittänyt 30 a luvun 7 §:ssä tarkoitetun ennakkopäätöskysymyksen, hovioikeuden tuomioon ja lopulliseen päätökseen on liitettävä korkeimman oikeuden ratkaisu.

30 luku

Muutoksenhaku hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen

3 a §

Jos valitus koskee jatkokäsittelyluvan myöntämistä hovioikeudessa ja asiassa on 3 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu kysymys, jonka ratkaiseminen on tarpeen oikeuskäytännön ohjaamiseksi tai valituslupaperusteen kannalta muutoin, korkein oikeus voi valitusluvan myöntäessään tai valitusta käsitellessään päättää, että se ratkaisee kysymyksen. Jatkokäsittelyluvan myöntämistä koskevan kysymyksen käsittelyä jatketaan korkeimmassa oikeudessa sen jälkeen, kun mainitussa kohdassa tarkoitettu kysymys on ratkaistu.

30 a luku

Ennakkopäätösvalitus ja ennakkopäätöskysymys

Ennakkopäätösvalitus

1 §

Ennakkopäätöskysymys

7 §

Käräjäoikeus tai hovioikeus voi päätöksellään siirtää korkeimman oikeuden ratkaistavaksi kysymyksen, joka koskee lain soveltamista sen käsiteltävänä olevassa asiassa (*ennakkopäätöskysymys*).

Ennen päätöksen tekemistä asianosaisille on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Kysymyksen saa siirtää vain erityisestä syystä, jos joku asianosaisista vastustaa siirtämistä. Hovioikeus ei saa siirtää kysymystä muutoksenhakuasteena käsittelemässään asiassa, jos joku asianosaisista vastustaa siirtämistä.

8 §

Päätökseen, joka koskee ~~käräjäoikeus tai hovioikeus on siirtänyt~~ kysymyksen **siirtämistä** korkeimman oikeuden ratkaistavaksi, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Asianosainen saa kuitenkin kannella korkeimpaan oikeuteen päätöksestä, jolla kysymys on siirretty korkeimman oikeuden ratkaistavaksi. Kantelukirjelmä on toimitettava kysymyksen siirtäneen tuomioistuimen kansliaan neljässätöista päivässä siirtopäätöksen julistamis- tai antamispäivästä.

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

Korkeimman oikeuden on pyydettävä kantelijan vastapuolelta kirjallinen vastaus kanteluun, jollei se ole ilmeisesti tarpeetonta. Kantelu on ratkaistava ilman aiheetonta viivytystä. Kantelun käsittelyssä korkeimmassa oikeudessa noudatetaan muutoin soveltuvin osin, mitä 30 luvussa säädetään muutoksenhausta hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen hovioikeuden antaessa ratkaisunsa muutoksenhakuasteena.

9 §

Korkein oikeus voi ottaa ennakkopäätöskysymyksen ratkaistavaksi, jos se on tärkeää lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi. Ennakkopäätöskysymyksen ratkaistavaksi ottamiseen sovelletaan muutoin soveltuvin osin valitusluvan myöntämistä koskevia säännöksiä.

Jos ennakkopäätöskysymys otetaan ratkaistavaksi, sitä ratkaistaessa sovelletaan soveltuvin osin 30 luvun säännöksiä.

Korkeimman oikeuden on tehtävä päätös ennakkopäätöskysymyksen ratkaistavaksi ottamisesta ja ratkaistava ennakkopäätöskysymys ilman aiheetonta viivytystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos muutoksenhaun kohteena oleva ratkaisu on hovioikeudessa annettu tai julistettu ennen tämän lain voimaantuloa, muutoksenhakuun korkeimmassa oikeudessa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

tuomioistuinmaksulain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 5 §:n 16 kohta, sellaisena kuin se on laissa 486/2023, sekä

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1235/2016, 100/2018, 207/2023, 347/2023 ja 486/2023, uusi 17 kohta seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

5 §

Maksuttomat suoritteet

Tämän lain mukaista maksua ei peritä:

-
- 16) avioliittolain (234/1929) mukaisissa avioliiton kumoamista koskevissa asioissa;
 - 17) oikeudenkäymiskaaren 30 a luvun 7 §:ssä säädetyn ennakkopäätöskysymyksen käsittelemisestä korkeimmassa oikeudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 19.2.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
varapuheenjohtaja Eva Biaudet r
jäsen Pekka Aittakumpu ps
jäsen Elisa Gebhard sd
jäsen Pia Hiltunen sd
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Mari Kaunistola kok
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Eemeli Peltonen sd
jäsen Susanne Päivärinta kok
jäsen Joakim Vigelius ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mikko Monto